

Πριν το εργαστήριο

Του Dino SATO, επικεφαλής του project στο Musashino Art University, Tokyo

«Μέχρι εκείνη τη στιγμή εγώ και οι μαθητές μου δεν ξέραμε τίποτα για τον Καβάφη.

Πολλοί μαθητές δεν γνώριζαν ιδιαίτερος την ελληνική ιστορία.

Έτσι, μας δόθηκε η ευκαιρία να ενημερωθούμε για τον συγκεκριμένο ποιητή και να διαβάσουμε τα ποιήματά του, μαθαίνοντας ταυτόχρονα μέσα από αυτά, για την αρχαία ελληνική και ρωμαϊκή ιστορία.

Παρακινήθήκαμε μάλιστα να αναζητήσουμε τους διάσημους αρχαίους Έλληνες και Λατίνους ποιητές.

Στη συνέχεια, ο καθένας επέλεξε ένα ποίημα του Καβάφη, που του άρεσε και ξεκινήσαμε να κάνουμε σκίτσα, χαρακτήρες και storyboards για να ολοκληρώσουμε τις ταινίες, σύμφωνα με την πάγια τακτική δημιουργίας ταινιών animation.

Στα έργα τους, οι φοιτητές προσπάθησαν να συμπεριλάβουν τις ομοιότητες και τις διαφορές ανάμεσα στην Ελλάδα και την Ιαπωνία.

Ένας μάλιστα είπε, ότι η αρχαία Ελλάδα έχει πολλούς θεούς, όπως και η Ιαπωνία!

Τα ερωτήματα που ετίθεντο εξ αρχής ήταν: Πώς οι Ιάπωνες φοιτητές του σήμερα μπορούν να προσλάβουν τα ποιήματα του Καβάφη, γραμμένα περίπου 100 χρόνια πριν, και πώς οι Έλληνες θα μπορέσουν να κατανοήσουν τα κινούμενα σχέδια των Ιαπώνων φοιτητών. Νομίζω, ότι αυτή η ανταλλαγή στο χώρο των τεχνών, μεταξύ των δύο χωρών είναι πολύ σημαντική».

Μετά το εργαστήριο

Ίδου τα είκοσι ένα σύντομα animation, που οι φοιτητές του Musashino Art University, στο Τόκυο, δημιούργησαν, προσπαθώντας να προσεγγίσουν τα ποιήματα του Κ. Π. Καβάφη.

Τι μπορώ να διαβάσω σε αυτά τα έργα; Ότι τα ποιήματα του Καβάφη έχουν κάποια ιδιαίτερα χαρακτηριστικά! Ειδικά εγώ ενδιαφέρθηκα για τις ερωτικές αναφορές του. Όταν ξεκίνησε το εργαστήριο, περίμενα πώς και οι μαθητές μου θα προσέγγιζαν τα ερωτικά ποιήματά του, αλλά όμως το απέφυγαν, καθώς δεν θέλησαν να εκφραστούν μέσα από αυτά. Έτσι κανείς δεν επέλεξε ένα τέτοιο ποίημα.

Υπάρχουν αναφορές για ένα αισθησιακό αγόρι σε δύο ποιήματα: στο «Εν τη Οδώ» και στο «Σε ένα παλιό βιβλίο», όμως οι δύο φοιτητές που τα επέλεξαν ως θέμα της δουλειάς τους, απέφυγαν να προσεγγίσουν τα ερωτικά υπονοούμενα, σκιαγραφώντας ένα αγόρι καθόλα υγιές και αθώο.

Η σκηνοθέτης της ταινίας «Θάμπωμα /Halation» δεν συμφώνησε καθόλου με τις ερωτικές αναφορές του Καβάφη, αντιθέτως ενοχλήθηκε ιδιαίτερα, για αυτό και απεικόνισε τα συναισθήματά της, λαμβάνοντας υπό όψη το σύνολο της ποίησης του και όχι κάποιο από τα ποιήματά του!

Γιατί οι φοιτητές απέφυγαν τις ερωτικές αναφορές; Διότι, κατά τη γνώμη μου, ο βασικός λόγος του συγκεκριμένου εργαστηρίου ήταν μια ανάθεση μελέτης για αυτούς.

Εμείς Ιάπωνες δεν χρησιμοποιούμε ερωτικές εκφράσεις μέσα στη σχολική τάξη.

Η λέξη «σεξ» στην εκπαίδευση σχετίζεται σχεδόν αποκλειστικά με τα επιστημονικά μαθήματα που άπτονται της σεξουαλικής αναπαραγωγής ως επιστήμης.

Ωστόσο, σε κάποιο μάθημα λογοτεχνίας, έχουμε διαβάσει μια ιστορία αγάπης, ή έχουμε ακούσει την έκφραση «μητρικό στήθος». Δηλαδή οι ερωτικές εκφράσεις στις σχολικές τάξεις μας είναι αυτού του επιπέδου.

Δεν έχουμε διαβάσει ποτέ ένα ποίημα, όπως αυτά του Καβάφη, διότι μπορεί να προκύψουν αντιδράσεις. Για αυτό στην Ιαπωνία, διαβλέπουμε στα αρχαία ελληνικά αγάλματα και στους πίνακες ζωγραφικής της Αναγέννησης ένα είδος σεξουαλικής έκφρασης.

Πληροφορήθηκα, ότι η ποίηση του Καβάφη είναι πολύ δημοφιλής στην Ελλάδα και όντως στην πορεία διαπίστωση, ότι η ελληνική κουλτούρα είναι διαφορετική από την ιαπωνική.

Η εταιρία προφυλακτικών DUREX ερεύνησε τη συχνότητα των ερωτικών επαφών σε 41 χώρες. Η συχνότητα των σεξουαλικών επαφών στην Ιαπωνία ήταν μόνο 45 φορές το χρόνο, ενώ στην Ελλάδα 138! Η Ελλάδα κατέχει την 1η θέση μεταξύ των 41 χωρών της συγκεκριμένης έρευνας, ενώ η Ιαπωνία την τελευταία! Μπορώ να πω, ότι τα αποτελέσματα του εργαστηρίου μας, έχουν κάποια σχέση με τα αποτελέσματα της έρευνας αυτής.
(DUREX, 2005. Παγκόσμια Αναφορά Σεξουαλικής Δραστηριότητας - Η συχνότητα του σεξ)

Οι Ιάπωνες έχουν την τάση να αποφεύγουν να μιλάνε για το σεξ. Έτσι, δυσκολεύονται να εκφράσουν τη σεξουαλικότητά τους. Θεωρούμε συχνά τις σεξουαλικές εκφράσεις ως κατώτερες, κάτι σαν πορνό. Οι Νόμοι μας απαγορεύουν να δείχνονται δημοσίως τα γενετήσια όργανα, ακόμη και στις τέχνες.

Εδώ και διακόσια χρόνια, απαγορευόταν οι πορνογραφικές εκτυπώσεις (ξυλογραφίες), όπως επίσης το γνωστό ερωτικό Ukiyo -e, δεν μπορεί να προβάλλεται χωρίς έλεγχο από τον Νόμο, μέχρι και σήμερα.

Για να μιλήσουμε ξεκάθαρα: νομίζω, ότι οι ερωτικές εκφράσεις στη σημερινή Ιαπωνία χωρίζονται σε δύο κατηγορίες: στις ιατρικές και τις πορνό. Οι μαθητές έχουν την τάση να τις αποφεύγουν, ακόμη και στο πλαίσιο των δύο αυτών κατηγοριών. Ας σημειωθεί ότι δεν

υπάρχει παραλία γυμνιστών στην Ιαπωνία. Ο γυμνισμός δεν είναι δημοφιλής εδώ κι αυτό, νομίζω, ότι είναι πολύ ενδεικτικό.

Αυτή την περίοδο, είχα τη διάθεση να προσεγγίσω σε βάθος τις ερωτικές εκφράσεις και ενδιαφερόμουν πολύ για τη διαβάθμιση της σεξουαλικότητας στην έκφραση σήμερα.

Όλοι σχεδόν οι μαθητές της τάξης μου, μετά την αποφοίτησή τους, θα ασχοληθούν με τον εμπορικό σχεδιασμό (design, διαφήμιση κ.λπ.) και στον χώρο αυτό οι περισσότεροι αντιπαθούν ή νιώθουν άβολα με τις ερωτικές εκφράσεις. Για αυτό πιστεύω, ότι οι μαθητές αποφεύγουν να εκφράζονται με σαφήνεια περί αυτών των θεμάτων.

Αναρωτιέμαι, εάν, τελικά, θα συνεχίσουμε να περιορίζουμε το εύρος τις ερωτικής αυτοέκφρασής μας με την αναισθησία.

Αυτό το εργαστήριο κατέδειξε πολλά πράγματα: ότι είναι σημαντικό να σκεφτόμαστε ελεύθερα και χωρίς περιορισμούς.

Θέλησα να κάνω τους μαθητές μου να σπάσουν ένα στερεότυπο τρόπο σκέψης, για αυτό και εκτίμησα την ιδέα περί του Καβάφη, καθώς μας έδωσε αυτή την ευκαιρία.